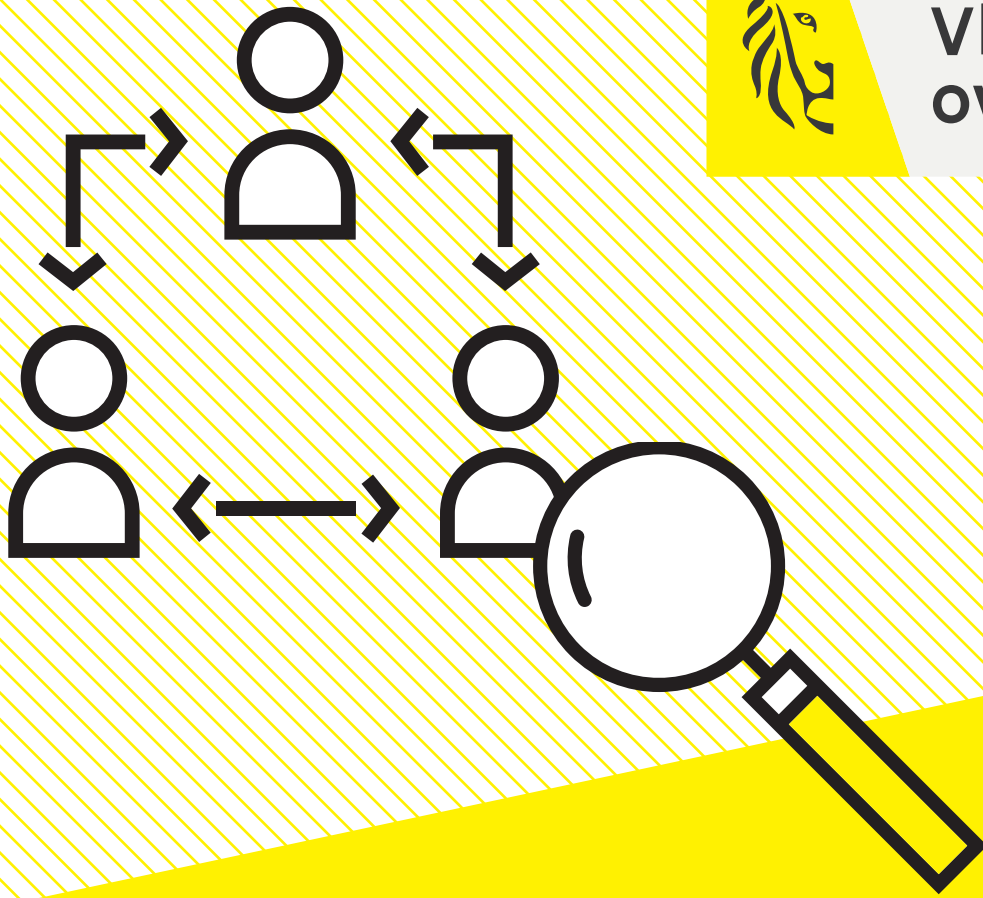




Vlaamse  
overheid



# COMMISSIE DECENTRALISATIE VOORTGANGSRAPPORT

19 januari 2024



# 1 COMMISSIE DECENTRALISATIE

De Vlaamse Regering beschrijft haar visie omtrent het thema decentralisatie in het Vlaams Regeerakkoord 2019 – 2024 als volgt: “Als voogdijoverheid stelt Vlaanderen zich op als kennispartner die vertrouwen schenkt aan zijn lokale besturen. De Vlaamse overheid concentreert zich op het definiëren van strategische beleidsambities en de algemene spelregels. Dit betekent dat de lokale besturen meer autonomie krijgen en bevoegdheden om aan deze beleidsambities invulling te geven, waar mogelijk conform het subsidiariteitsprincipe, worden overgeheveld naar het lokaal niveau.”

Op 4 februari 2022 werd de commissie decentralisatie opgericht: “In de commissie decentralisatie overlegt de Vlaamse Regering samen met een vertegenwoordiging van de lokale besturen op welke terreinen, bovenop de in het Regeerakkoord gemaakte afspraken, zij de autonomie voor de lokale besturen verhoogt”.

De commissie wordt voorgezeten door (de vertegenwoordiger van) de Vlaams minister van Binnenlands Bestuur en bestaat uit zes vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering en zes vertegenwoordigers van de VVSG. De commissie staat in voor het aansturen van de diverse inhoudelijke werkgroepen, het vaststellen van het eindrapport en het opmaken van voorliggend voortgangsrapport.

Het uitwerken van concrete voorstellen gebeurde in de schoot van 9 inhoudelijke werkgroepen:

- Werkgroep 1: Cultuur – Vlaams minister-president Jambon
- Werkgroep 2: Economie, Wetenschap & Innovatie, Werk & Sociale Economie – Vlaams minister Brouns
- Werkgroep 3: Binnenlands Bestuur & Stedenbeleid, Gelijke Kansen, Inburgering en Integratie – Vlaams viceminister-president Rutten
- Werkgroep 4: Onderwijs, Sport, Vlaamse Rand & Dierenwelzijn – Vlaams viceminister-president Weyts
- Werkgroep 5: Omgeving, Energie & Toerisme – Vlaams minister Demir
- Werkgroep 6: Welzijn, Volksgezondheid & Gezin – Vlaams viceminister-president Crevits
- Werkgroep 7: Wonen, Fiscaliteit & Onroerend Erfgoed – Vlaams minister Diependaele
- Werkgroep 8: Mobiliteit & Openbare Werken – Vlaams minister Peeters
- Werkgroep 9: Jeugd – Vlaams minister Dalle

Zie bijlage 1 voor de samenstelling van de commissie decentralisatie en de voorzitters van de werkgroepen.



### 3 OPVOLGING VAN HET DECENTRALISATIEPROGRAMMA

Voorliggend rapport geeft de voortgang weer van het goedgekeurd decentralisatieprogramma. Dit hoofdstuk bevat per werkgroep een korte samenvatting van de stand van zaken. In bijlage 2 vindt u de gedetailleerde fiches van elk decentralisatievoorstel waarover akkoord is voor decentralisatie. De fiches waarover men tot een akkoord is gekomen om niet te decentraliseren, worden niet hernomen.

#### 3.1 CULTUUR

Voor de **infrastructuur Zinnema** vond een eerste schriftelijke communicatie plaats met de VGC. Op voorstel van de VGC zullen zij met de administratie kijken naar decentralisatiemogelijkheden binnen het volledige patrimonium onder de hoede van het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Voor de overige infrastructuren vertrekt de communicatie naar de lokale besturen nog dit jaar.

De **maximale planlastvermindering** voor lokale besturen bij intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking zit vervat in het ontwerp van decreet over de bovenlokale cultuurwerking. Bedoeling is om de parlementaire behandeling af te ronden begin 2024. Nadien zal ook het bijhorende BVR worden gefinaliseerd.

De maximale planlastvermindering voor lokale besturen bij intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureelerfgoedwerking werd integraal meegenomen en geïmplementeerd in het vernieuwde cultureelerfgoeddecreet, dat inmiddels in werking trad.

De maximale planlastvermindering voor lokale besturen bij lokale netwerken vrijetijdsparticipatie wordt meegenomen in de migratie vanuit het Participatiedecreet naar het decreet over de bovenlokale cultuurwerking (waarbij deze omgevormd worden naar bovenlokale netwerken, als facultatieve deelwerking van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking). De taken van Demos, onder andere op vlak van de ondersteuning van deze netwerken vrijetijdsparticipatie, worden vanaf 1 januari 2025 ondergebracht bij publiq. De regelgevende aanpassingen zijn in voorbereiding en bedoeling is om de parlementaire behandeling af te ronden begin 2024.

## 3.2 ECONOMIE, WETENSCHAP & INNOVATIE, WERK & SOCIALE ECONOMIE

### 3.2.1 Economie, Wetenschap & Innovatie

Binnen het thema Economie, Wetenschap & Innovatie lopen reeds een aantal trajecten rond decentralisatie en planlastvermindering. Deze trajecten werden verdergezet:

- De voorwaardenbepaling van de **niet-commerciële verkopen** wordt overgebracht naar het gemeentelijk niveau. De Vlaamse overheid zal geen vergunningen meer afleveren. Na definitieve goedkeuring van het BVR zal de decentralisatie in werking treden op 1 april 2024.
- De commissie stelt voor om de **afschaffing van de machtiging ambulante activiteiten**, de zogenaamde leurkaart, te koppelen aan een succesvolle implementatie van het digitaliseringstraject waarbij een databank attesten voor alle controledocumenten de hoogste prioriteit moet krijgen. Met de definitieve goedkeuring van het BVR (zie vorige punt) zal het decreet dat de afschaffing van de leurkaart regelt op 1 april 2024 in werking treden. Aan de hervorming werd een digitaal spoor gekoppeld.

### 3.2.2 Werk en Sociale Economie

De uitbouw van de **samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en lokale besturen** werd verdergezet. De prognose om einde 2023 op een dekkingsgraad van 87% van de gemeenten te komen en een dekkingsgraad van 95% wat betreft de regiegebieden sociale economie en werk.

Wat betreft de regierol sociale economie en werk werden er voor de tweede helft van de lokale beleids- en beheerscyclus 2023 – 2025 39 aanvragen ingediend op de oproep ‘regierol sociale economie en werk’. Het gaat om 36 samenwerkingsverbanden (waarvan 10 met een centrumstad) en 3 centrumsteden (Antwerpen, Gent en Leuven) apart. Bijgevolg hebben alle 13 centrumsteden een aanvraag ingediend vervat in een regieverband of apart. In totaal bereiken we hiermee momenteel 261 steden en gemeenten. Dat komt neer op een dekkingsgraad van de bevolking van 93,13% (ipv 89%) en een dekkingsgraad van gemeenten van 87% (ipv 80 %).

Capacity Building Lokale Partnerschappen heeft als doel het voorbereiden en faciliteren van duurzame, open en dynamische partnerschappen die een integrale, multidisciplinaire ondersteuning bieden aan personen en werkzoekenden met een multiproblematiek. Er is een proces uitgetekend met de nodige ondersteuning om te komen tot dergelijke partnerschappen. 43 lokale partnerschappen zijn in voorbereiding. Momenteel zijn 265 van de 300 lokale besturen betrokken in een partnerschap.

Het **onderzoek naar potentiële synergiën** met lokale besturen en VDAB is lopende. Oplevering van de resultaten wordt verwacht in februari 2024.

### 3.3 BINNENLANDS BESTUUR & STEDENBELEID, GELIJKE KANSEN, INBURGERING EN INTEGRATIE

#### 3.3.1 Stedenbeleid

De commissie decentralisatie bevestigt in haar eindrapport de waarde van het instrument **stadsvernieuwing** als één van de weinig resterende instrumenten die toelaten om vanuit de Vlaamse overheid mee vorm te geven aan leefbare en duurzame steden. Desalniettemin stelt de commissie een aantal aanpassingen richting actualisering en vermindering van de planlast voor.

Op 21 april 2023 keurde de Vlaamse Regering het besluit van de Vlaamse Regering goed tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2017 tot uitvoering van het decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen: de maximale realisatietermijn voor de thematische stadsvernieuwingprojecten wordt verruimd van drie naar vijf jaar en de voortgangsrapportages over deze projecten worden beperkt tot twee rapporten over de hele periode; het schrappen van de maximumbedragen voor de jaarlijkse totaalbudgetten voor de concept- en thematische subsidies maakt een flexibeler inzet van het beschikbaar budget mogelijk.

De andere aanbevelingen van de commissie decentralisatie werden eveneens concreet vertaald: aandacht voor kennisdeling en uitwisselingsmomenten (organisatie van een lanceringsmoment voor de oproep stadsvernieuwing op 1 februari 2023) en een vernieuwd operationeel kader (nieuwe visietekst, getrapte jurering van de projectsubsidies, een dynamischer inzet van de jury via de opvolging van de lopende projecten door een kwaliteitskamer en het instellen van een peterschap).

De **planlasten voor de subsidiestromen plattelandsfonds en grootstedenbeleid** zijn reeds vrij beperkt met een BBC-rapportering met oormerking. De commissie decentralisatie pleit er daarom voor om voorlopig geen grote wijzigingen aan het reglementair kader door te voeren. De commissie stelt voor om een aanpassing van het instrumentarium te koppelen aan een ruimere oefening voor wat betreft de financiering van lokale besturen waartoe het onderzoeksproject naar een Gemeentefonds 2.0 de basis voor legt.

De commissie decentralisatie adviseerde om het besluit van 17 mei 2017 van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 23 december 2016 tot vaststelling van de regels inzake de werking en de verdeling van een Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvestering te wijzigen, waarbij de jaarlijkse uitbetaling van de dotatie in het kader van zowel het Plattelandsfonds als van Grootstedenbeleid voortaan in één keer zou plaatsvinden in plaats van in twee schijven per jaar. Daartoe keurde de Vlaamse Regering op 21 april 2023 twee wijzigingen aan het uitvoeringsbesluit goed.

#### 3.3.2 Samenleven

Vanuit het domein integratie en inburgering werd de focus gelegd enerzijds op de rol van lokale besturen in de intake van nieuwkomers in het kader van hun inburgeringstraject en anderzijds op de regierol die lokale besturen hebben in het kader van een lokaal integratiebeleid.

Wat de **intake** betreft werden een aantal proeftrajecten geïntegreerde intake doorlopen. De vaststellingen uit die proeftrajecten zullen worden meegenomen in de uitrol van het plan 'Turbo op Inburgering'. In het kader van de uitbouw van het **lokaal integratiebeleid** worden lokale besturen versterkt via het Plan Samenleven, zowel via de toekenning van subsidies als via het voorzien van

ondersteuning bij de inzet van die subsidies. In de twee grootsteden Antwerpen en Gent ondersteunen de stedelijke agentschappen integratie en inburgering de stad en lokale partners die mee bijdragen tot het lokaal integratiebeleid, ruimer dan de acties onder Plan Samenleven.

## 3.4 ONDERWIJS, SPORT, VLAAMSE RAND & DIERENWELZIJN

### 3.4.1 Onderwijs

De werkgroep achtte het niet opportuun om te rapporteren over de voortgang met betrekking tot **fiche 18 over leerlingenvervoer**, aangezien deze materie al aan bod komt in het kader van een conceptnota getiteld *“Naar een nieuw concept van woon-school verplaatsingen”*.

Voor het **volwassenonderwijs** ging de werkgroep na welke maatregelen er al genomen werden om tot een betere afstemming met de lokale noden te komen. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht en de visienota Edusprong, waar het BVR Regioscan een concrete maatregel in was, poneerde de Vlaamse Regering een duidelijk voornemen om de lokale arbeidsmarkt en het opleidingsaanbod dichter bij elkaar te brengen. Verschillende maatregelen werden daartoe genomen. In het voorjaar van 2023 werden deze maatregelen geëvalueerd. De minister van Onderwijs zal verschillende voorstellen tot het structureel verankeren van deze maatregelen in een volgend onderwijsdecreet trachten in te schrijven. Het gaat dan onder meer over maatregelen inzake gelijktijdig geïntegreerd onderwijsaanbod en het flexibeler maken van open modules. Per 5 juni 2023 werd ook, samen met een Vlaanderenbrede campagne voor het Volwassenenonderwijs, het opleidingskompas gelanceerd. Dat zal toelaten het aanbod CVO en CBE (regionaal) beter te ontsluiten en de samenwerking te faciliteren.

Binnen het beleidsdomein Onderwijs zal het nodige gedaan worden om tegen 1 december een lijst met goede voorbeelden ter beschikking te stellen aan de relevante actoren. Daarnaast zal de VVSG en het Departement Onderwijs ook nagaan hoe het volwassenenonderwijs nog beter kan worden afgestemd op de lokale noden, rekening houdend met de lokale regierol, het flankerend onderwijsbeleid en de lokale arbeidsmarkt.

In navolging van het AGION-rapport **‘Multifunctionele Onderwijsinfrastructuur’** ging de werkgroep ook na of en hoe we lokale besturen een grotere rol kunnen geven bij het bredere gebruik van onderwijsinfrastructuur. In dat verband is de decretale invoering van de principiële verplichting tot het openstellen van scholen een belangrijke mijlpaal. Het ontwerp van decreet kreeg ondertussen op 17 november groen licht in het parlement. De inwerkingtreding is voorzien voor 1 maart 2024.

AGION wil, in overleg met de andere trekkers, komen tot de organisatie van een rondetafel over multifunctionele onderwijsinfrastructuur tijdens de eerste zes maanden van 2024. Daarnaast maakt AGION ook werk van de opmaak en verspreiding van sjablonen voor huishoudelijke reglementen om scholen te ondersteunen bij het multifunctioneel inzetten van hun infrastructuur. Deze sjablonen zijn reeds opgemaakt. Zo heeft AGION in haar publicatie rond de uitgevoerde studie rond multifunctionaliteit een aantal voorbeelden in de bijlages opgenomen. AGION onderzoekt ook hoe het deze sjablonen nog effectiever kan verspreiden.

Het onderzoek naar de **versterking** van de **regierol** van **lokale besturen** bij de **inschatting** van de **capaciteitsproblematiek** in het onderwijs zit nog in een beginfase.

Sinds september 2023 zit Dataloep wel in een nieuw jasje. Inschrijvingsaantallen worden voortaan al getoond nog voor ze volledig geverifieerd zijn. Op die manier kunnen ook lokale besturen sneller met deze cijfers aan de slag om lokale noden beter mee op te volgen.



VVSG tracht een aantal concrete voorbeelden van bouwprojecten binnen concrete gemeenten naar voor te schuiven, vergezeld van data van betreffende gemeenten teneinde zicht te krijgen op:

- Welke data beschikbaar zou kunnen gesteld worden voor een dataset op niveau van het Vlaams en Brussels Gewest;
- Welke data gemeenten ontbreken om zelf een goede inschatting te kunnen maken van toekomstige capaciteitsproblemen;
- Welke reeds bestaande data op Vlaams niveau bijkomend gedeeld kunnen worden met de gemeenten om tegemoet te komen aan hun noden.

Ten slotte gaat de VVSG samen met het Departement Onderwijs de haalbaarheid na om op basis van deze data – bij wijze van oefening – een betrouwbare inschatting te maken van een structurele of niet-structurele extra instroom (in eerste instantie) in het gewoon basisonderwijs.

Departement Onderwijs zal contact opnemen met ABB om na te gaan of er een dataset bestaat op niveau van het Vlaams en Brussels Gewest waaruit kan afgeleid worden in welke gemeenten de komende jaren veel nieuwe woningen gepland worden.

VVSG zal samen met het Departement Onderwijs & Vorming ook nagaan op welke momenten lokale besturen in de toekomst idealiter zouden betrokken worden opdat de Capaciteitsmonitor kan beschikken over accuratere data.

### 3.4.2 Sport

Sport Vlaanderen beschikt over veertien eigen sportcentra en heeft vijf uitleendienstes in beheer verspreid over Vlaanderen. Vlaanderen wil van al haar sportcentra ‘centres of excellence’ maken en haar uitleendienstes zo efficiënt mogelijk organiseren.

De Vlaamse Regering keurde de visienota centra van Sport Vlaanderen goed op 21 oktober 2016. De sportcentra van Sport Vlaanderen startten voor deze visienota al de oefening naar taakverdeling en rolverdeling tussen Sport Vlaanderen en het lokale bestuur. In dat kader voerden ze al diverse masterplannen en haalbaarheidsstudies uit samen met lokale besturen. Deze masterplannen omvatten operationele en financiële afspraken tussen Sport Vlaanderen en de lokale besturen. Als onderdeel van de opgemaakte masterplannen bekeken ze ook de uitleendienstes en startten ze verschillende publiek-private samenwerkingen op in nauw overleg en samenwerking met de lokale besturen.

Volgens de principes van de visienota zal de oefening verder uitgerold worden. Lokale besturen zijn op dit moment geen vragende partij voor decentralisatie op vlak van de sportcentra van Sport Vlaanderen. Waar er wel belangstelling is, is deze gekend. De besprekingen in de commissie decentralisatie worden dan ook tot een minimum beperkt, om dubbel werk (en dubbele bespreking) te vermijden.

In het kader van de **planlastvermindering bij subsidies voor bovenlokale sportprojecten** werden er op twee vlakken maatregelen genomen:

1. Onroerende voorheffing

Op suggestie van Vlabel werd er in de sportsector een steekproef afgenomen om data te verkrijgen die inzicht geven in het volume van vrijstelling. Op basis van de huidige data binnen VLABEL kan geen opsplitsing gemaakt worden naar sport.

De data is verwerkt door Sport Vlaanderen en werd overgemaakt aan Vlabel.

2. Verdere digitalisering procedure voor subsidieaanvragen voor promotionele projecten

Sport Vlaanderen heeft sinds enkele jaren een subsidieplatform gebouwd dat jaarlijks geëvalueerd wordt en waar nodig aangepast en bijgestuurd wordt. Ondertussen is dit subsidieplatform goed gekend bij de lokale besturen en het indienen van dossiers verloopt vlot en volledig digitaal op deze manier.

Met de IT-specialisten werd bekeken of het indienen van bovenlokale projecten via het e-loket lokale besturen van Sport Vlaanderen kan verlopen. De bovenlokale projecten worden voornamelijk ingediend door intergemeentelijke samenwerkingen. Dit zijn hoofdzakelijk verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid. Het is niet mogelijk dat deze verenigingen kunnen inloggen via het e-loket voor lokale besturen.

In 2023 zal het indienen van deze subsidieaanvragen verder vereenvoudigd worden met de e-tool voor lokale besturen. De VVSG is kernpartner in deze oefening. Planlastvermindering blijft een generiek aandachtspunt. Daarom stelt de commissie voor om de oefening naar online opvolgen en indienen van de vrijstelling voor onroerende voorheffing verder te zetten om mogelijks tot een automatisering te komen.

### 3.4.3 Vlaamse Rand

Met betrekking tot het beleidsveld Vlaamse Rand stelde de commissie voor om de subsidiestromen van randmiddelen via team Vlaamse Rand te stroomlijnen. Het stroomlijnen zou starten na de werkzaamheden van de commissie en zal in de loop van 2023 zijn praktische toepassing vinden om in de loop van volgend jaar een vereenvoudiging van procedures en voorwaarden door te voeren voor de subsidieaanvragen.

Ondertussen werden al een aantal zaken gerealiseerd:

- De drie subsidielijnen werden verder verfijnd en afgestemd op het subsidiekader van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën. (Artikel 76/2 VCO);
- Er werd een richtlijnenkader voor het Vlaamse Randfonds opgesteld om een subsidieaanvraag voor een investeringsproject te faciliteren en te stroomlijnen;
- We gaan verder na in welke mate het subsidiekader voor impulssubsidies, faciliteitensubsidies aan verenigingen en subsidies via het Vlaamse Randfonds geoptimaliseerd kan worden door het bv. onder te brengen onder één begrotingsartikel 'Vlaams Randfonds'.
  - Hierbij kan dan één richtlijnenkader worden opgesteld waarbij er onderscheid kan gemaakt worden tussen bv. werkings-, project- of investeringssubsidies in de Vlaamse rand met lokale of regionale uitstraling.
- Coherenter voorwaarden m.b.t. maatschappelijke zetel/cofinanciering/ indieningstermijn/ jury.

Daarbij wordt ook gepleit voor zo min mogelijke administratieve planlast waarbij de administratie begeleiding aanbiedt aan de projectpartners, zowel vóór de indiening van een eventuele projectaanvraag als tijdens de uitvoering van een goedgekeurd project. Dit houdt ook werkbezoeken ter plaatse in zodat we de polsslag van onze gesubsidieerde initiatieven kunnen voelen.

## 3.5 OMGEVING, ENERGIE & TOERISME

### 3.5.1 Omgeving

Naar aanleiding van de conceptnota (VR 11 februari 2022) omtrent **bijsturing van het decreet omgevingsvergunningen** werd het regelgevend traject opgestart. In de commissie decentralisatie werd beslist geen apart spoor te volgen. De Vlaamse Regering keurde inmiddels het voorontwerp van wijzigingsdecreet een tweede keer principiële goed. De adviezen van de strategische adviezen alsook het advies van VVSG en VVP werden verwerkt.

De herwerking van het register onbebouwde percelen en een omvattend **vergunningenregister** wordt verder onderzocht. DOMG heeft een onderzoek opgestart - samen met VVSG en Digitaal Vlaanderen - naar de meest optimale manier om de informatiedoorstroming te garanderen. De vooropgestelde afschaffing van de zesmaandelijksse rapportering werd nog niet doorgevoerd.

De commissie besliste om in kader van het decentralisatietraject geen bijkomende of parallelle initiatieven te nemen inzake **Handhaving – terugvloeiing inkomsten** (richting handhavende lokale besturen). Het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving werd inmiddels definitief goedgekeurd. Het Implementatiedecreet werd – na advies van de Raad van State – goedgekeurd in de Vlaamse Regering van 15 december 2023 en overgemaakt voor parlementaire behandeling. De lopende initiatieven worden verdergezet met het oog op implementatie.

De Vlaamse Regering zorgde reeds door middel van een decreetwijziging voor een versterkte responsabilisering van de vergunningverlener (zeer vaak de gemeenten) op het vlak van **boscompensatie**. Een wijziging van het uitvoeringsbesluit is in voorbereiding zodat deze wijziging van het Bosdecreet kan in werking treden.

**Natuurbeheer** is meer en meer een gedeelde verantwoordelijkheid tussen Vlaanderen, lokale besturen en private eigenaars. Het regelgevend kader is daarop reeds voorzien. Bepaalde gebieden kennen een versnipperde eigendomsstructuur, waardoor natuurbeheer niet evident is. Hiervoor is maatwerk vereist. De commissie besliste dat geen verdere acties nodig zijn. Ondersteuning vanuit Vlaanderen blijft een aandachtspunt.

Op 7 juli 2023 keurde de Vlaamse Regering een conceptnota goed met betrekking tot de reorganisatie van het landschap van de **beheerders van onbeveerbare waterlopen**. Er werd een ruime werkgroep opgericht en verschillende pistes werden in kaart gebracht. Regelgevende initiatieven zijn in voorbereiding. Richtdatum voor implementatie is 2026.

Daarnaast beslist de commissie om tegen eind 2023 een analyse van **rio-subsidies** uit te voeren aan de hand van een uitgaventoetsing. Deze is lopende.

Met het oog op een optimalisatie van het **investeringsbeleid** van het beleidsdomein Omgeving zal een werkgroep opgestart worden om de huidige inspraakperiodes van de lokale besturen te bekijken. Hierbij zal ook de problematiek van versnipperde oproepen tegen het licht gehouden worden in functie van een meer geïntegreerde, gestroomlijnde en programmatorische benadering.

### 3.5.2 Toerisme

Er werd in de commissie beslist om geen apart traject te starten maar aan te sluiten bij de acties vanuit het domein Cultuur (voorstellen 3-4-5). Voor het schaalniveau voor de regierol verwees de commissie naar het lopende traject om tegen 2024-2025 te aligneren met de referentieregio's.

### 3.6 WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID & GEZIN

Binnen het domein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) werden de afgelopen jaren heel wat trajecten opgestart. De lokale besturen zijn dé regisseur en bepalen het beleid in het kader van de sociale hulp- en dienstverlening. Ook het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten legt heel bewust de regierol bij de lokale besturen. Zij weten welke kinderen en gezinnen er in hun stad of gemeente wonen, waar ze naar school gaan, wat het opvangaanbod is, welke vrijetijdsaanbieders er zijn. We zijn met deze trajecten in de fase gekomen waarbij het cruciaal is het regelgevend kader verder te verfijnen dan wel de lokale actoren (OCMW's, gemeenten en steden, CAW's...) voldoende te ondersteunen bij de implementatie van dit kader.

De commissie stelt voor de vooropgestelde werkzaamheden en timing met betrekking tot deze lopende trajecten te respecteren en aan te houden.

Met betrekking tot de **overname van de onthaalfunctie van CAW's door OCMW's** werden geen parallelle werkzaamheden ontwikkeld ten aanzien van de bestaande gemengde werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de lokale besturen, VVSG, de CAW, het Departement WVG en het kabinet. Verdere ontwikkelingen zijn afhankelijk van consensus op het politieke niveau.

Met betrekking tot de decentralisatie van **buitenschoolse kinderopvang** naar lokale besturen werken de betrokken administraties op basis van een aantal pistes de operationele uitrol van de decentralisatie van BOA verder uit. De in de werkgroep WVG geuite bekommernissen van de VVSG kwamen daarbij aan bod. De stand van zaken wordt toegelicht in de voortgangsfiche. De voorziene planning wordt verdergezet.

Met betrekking tot het onderzoek naar de opwaardering van de **verplichte adviesvraag** door de organisator over de uitbreiding van de kinderopvang aan het lokaal bestuur werd verder opgenomen in opvolging van de parlementaire onderzoekscommissie die o.a. aanbeval om de samenwerking met de lokale besturen te versterken. Aangezien lokale besturen niet verplicht zijn om een advies te geven en het in veel gevallen niet wordt gegeven, zal het belang ervan verder onder de aandacht gebracht worden. Het overleg met VVSG over het opportuniteitsadvies wordt verdergezet en tegen eind 2024 zal een nieuwe analyse gemaakt worden van de opportuniteitsadviezen.

Met betrekking tot het ontwikkelen van een rendabel bedrijfsmodel voor **voedseldistributieplatformen** en de nieuwe subsidieperiode (1/12/2021 – 30/11/2025) wordt dit proces verdergezet zoals voorzien. De praktijk van het lerend netwerk van (de 12) voedseldistributieplatformen is duurzaam gevestigd en komt periodiek bijeen. VVSG wordt steeds uitgenodigd.

## 3.7 WONEN, FISCALITEIT & ONROEREND ERFGOED

### 3.7.1 Wonen

Niettegenstaande tijdens de vorige regeerperiode op het vlak van Wonen reeds een groot aantal bevoegdheden werden gedecentraliseerd, stelde de commissie decentralisatie vast dat nog een aantal huidige praktijken bovenvermeld uitgangspunt soms in de weg staan, door verplichtende elementen op te nemen of door te weinig rekening te houden met de diversiteit tussen gemeenten. Ook de modaliteiten voor een intergemeentelijke aanpak kunnen in het licht van een versterking van de lokale regisseursrol verder worden versoepeld.

Rekening houdend met de resultaten uit de evaluatie van het **IGS-subsidiekader** als beleidsinstrument door het Steunpunt Wonen, dat werd opgeleverd in oktober 2023, kan Wonen in Vlaanderen vervolgens 3 van start gaan met de voorbereiding en het uitwerken van een nieuw subsidiekader voor de volgende lokale beleidscyclus 2026-2031 (IGS 5.0). Wonen in Vlaanderen zal nagaan welke aspecten van decentralisatie een meerwaarde zijn voor de gemeenten en de Vlaamse overheid inzake de administratieve vereenvoudiging van de rapportering en inzake de afbakening van de werkingsgebieden. Streefdatum voor het nieuw regelgevend subsidiekader is 2024.

Het **goedkeuringstoezicht op gemeentelijke woningkwaliteitsreglementen** bij de minister van Wonen - wordt vervangen door een verplicht in te winnen, maar niet bindend te volgen advies. Deze beslissing past in het voornemen om voor het woningkwaliteitsbeleid een volwaardig partnerschapsmodel tussen de gemeenten en het Gewest uit te bouwen. Deze adviserende opdracht sluit bovendien mooi aan op de begeleiding die het agentschap biedt aan de lokale besturen.

De gemeente zal haar woningkwaliteitsreglement dus niet meer ter goedkeuring moeten voorleggen aan de Vlaamse regering, maar ze moet wel nog advies vragen aan het agentschap Wonen in Vlaanderen alvorens het reglement ter goedkeuring op de gemeenteraad te brengen. Dat advies moet bij het dossier gevoegd worden dat naar de gemeenteraad gaat. Op die manier neemt de gemeenteraad een beslissing met kennis van het advies van het agentschap. Dat advies zal zowel een wettigheids- als een opportuiniteitsbeoordeling inhouden. Zo kan de gemeente indien nodig nog tijdig gewezen worden op problemen, ongewenste gevolgen of ongerijmdheden in het reglement. Het agentschap zal de gemeenten die dat wensen ook blijven ondersteunen bij het verwerken van de opmerkingen.

Op vandaag moeten gemeenten een formeel verzoek indienen bij de Vlaamse regering als ze vrijgesteld willen worden van de **adviesverplichting in de procedures tot ongeschikt- onbewoonbaar en overbewoondverklaring**. Die administratieve belasting valt weg voor alle lokale besturen die 1) de voorwaarden respecteren die de Vlaamse regering vaststelt en 2) die een beroep doen op erkende woningcontroleurs. De startdatum van deze veralgemeende vrijstelling wordt dan ook gekoppeld aan de uiterste datum waarop alle woningcontroleurs in Vlaanderen over een erkenning moeten beschikken. Dat is 1 januari 2025.

Bij de verdere uitwerking van het systeem van **geconventioneerde verhuur** zal gewaakt worden over de actieve betrokkenheid en de rol van de lokale besturen. Zij vormen immers een kritische factor voor het welslagen van het project. Er werden twee acties afgesproken:

De lokale besturen worden betrokken bij de concrete uitwerking van het subsidie- en verhuursysteem geconventioneerde verhuur. Na de uitwerking van geconventioneerde verhuur wordt gekeken of de SVK Pro projecten hierin kunnen worden geïntegreerd.

De laatste jaren zijn er al een groot aantal stappen in de **procedure voor de realisatie van sociale woonprojecten** verminderd, specifiek bij de VMSW en na de fusie met Wonen-Vlaanderen in Wonen in Vlaanderen zijn deze stappen verder gezet. Na de studie van het steunpunt kan worden bekeken of

verdere vereenvoudiging mogelijk is zonder dat dit controle op de subsidievoorwaarden of de financiële toestand van de woonmaatschappijen belemmert.

Met het decreet van 10 februari 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat de invoering van een normenkader voor de tijdelijke huisvesting van arbeidskrachten betreft werd het specifiek decretaal kader voor de **huisvesting van arbeidskrachten** vastgesteld. Lokale besturen krijgen hiermee de mogelijkheid om specifieke woningkwaliteitsvereisten te laten gelden voor kamerwoningen voor arbeidskrachten. Ze moeten daarvoor eerst een gemeentelijke verordening aannemen. Vervolgens kunnen verhuurders bij het lokale bestuur een vergunning vragen om kamerwoningen te verhuren die voldoen aan die specifieke

In het kader van de **woningkwaliteitsbewaking** onderzoeken woningcontroleurs van lokale besturen, intergemeentelijke samenwerkingsprojecten lokaal woonbeleid en het agentschap Wonen-Vlaanderen de veiligheid, gezondheid en kwaliteit van woningen. Momenteel wordt een erkenningsysteem voor woningcontroleurs uitgerold, waardoor binnenkort ook private woningcontroleurs (die werken voor een geaccrediteerde keuringsinstelling) dergelijke conformiteitsonderzoeken zullen (kunnen) uitvoeren. Op vandaag worden er al meer dan 30.000 woningen per jaar gecontroleerd op woningkwaliteit. De verwachting is dat dit aantal sterk kan stijgen als de private sector ingeschakeld kan worden.

Het is zinvol dat deze woningcontroleurs een signaal aan het lokale bestuur als ze naar aanleiding van een conformiteitsonderzoek een vermoeden hebben van een stedenbouwkundige inbreuk, maar dit is om meerdere redenen niet evident. Het betreft een complexe materie en de woningcontroleurs hebben geen expertise ter zake. Het verwerven van de vereiste kennis is niet voorzien in de beroepskwalificatie van woningcontroleur en komt bijgevolg evenmin aan bod in de test van de eerder verworven competenties van - of het opleidingstraject tot - woningcontroleur. Het onderzoeken van de stedenbouwkundige toestand wordt m.a.w. niet verwacht van een erkende woningcontroleur. In functie van de woningkwaliteitsbewaking is de stedenbouwkundige toestand bovendien niet bepalend en het is, gelet op de doelstellingen van het woningkwaliteitsbeleid, belangrijk dat dit zo blijft.

Omwille van deze knelpunten zal er onderzocht worden onder welke randvoorwaarden een informatie-uitwisseling tussen woningkwaliteit en ruimtelijke ordening kan opgezet worden.

### 3.7.2 Fiscaliteit

Omwille van personeelwissel en noodzakelijke inzet op andere prioriteiten kon de ontwikkeling van het **digitale uitwisselingsplatform voor leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten** tot zover nog niet volwaardig opgenomen worden. Er werd hiervoor een bijkomende werving gedaan die in Q4 2023 (eind november) opstart. De voorbereiding voor de conceptnota is bijgevolg nog niet gestart. Er vond nog geen verder gestructureerd overleg plaats tussen de betrokken partijen.

### 3.7.3 Onroerend Erfgoed

Lokale besturen kunnen vandaag al op verschillende manieren een lokaal onroerenderfgoedbeleid ontwikkelen of beleidsinitiatieven nemen gericht op onroerend erfgoed. Ze maken gebruik van beleidsruimte die de Vlaamse overheid biedt, of ontwikkelen eigen initiatieven die complementair zijn aan het op Vlaams niveau aangestuurde onroerenderfgoedbeleid. Bovendien kunnen ze al enkele jaren een bijzondere erkenning krijgen, in ruil voor het opnemen van specifieke taken en verantwoordelijkheden. Vlaanderen telt 32 erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED's) en 25 erkende onroerenderfgoedgemeenten (OEG's).



### 3.8 MOBILITEIT & OPENBARE WERKEN

Mobiliteit en Openbare Werken is een thema dat de gemeentegrenzen overstijgt maar waar beleidsbeslissingen desalniettemin een grote (lokale) impact hebben. Binnen de commissie werden hierrond uiteenlopende voorstellen behandeld.

Voor de **overdracht van de bediening van de stormvloedkering** werd een ontwerp van overeenkomst voorgelegd aan de gemeenten met een oplijsting van de installaties. Voor de verschillende installaties zijn de bedieningsrichtlijnen geschreven om een correcte en veilige bediening toe te laten. In deze richtlijnen zijn ook de sluitregimes opgenomen. Deze dienen nog aangepast te worden na de ingrepen op de installaties.

Voor de **overdracht van het beheer van wegenis** van De Vlaamse Waterweg (DVW) aan lokale besturen: is een opdracht gegund aan Deloitte om de inventarisatie op te stellen en de analyse uit te voeren. De opdracht is gestart op 4 september 2023.

De basisvoorwaarden voor de **gegevensuitwisseling verkeerstellingen** op gewestwegen worden geconcretiseerd in een ecosysteem verkeersmetingen aan de hand van de aanpak van Digitaal Vlaanderen en de VSDS (Vlaamse Smart Data Space – thema mobiliteit).

binnen de afdeling Toegepast Mobiliteitsbeleid wordt stevig ingezet op het digitaliseren en optimaliseren van de verschillende **subsiestromen**. Sinds de oprichting van deze afdeling zijn daar al grote stappen vooruit in gezet. Het is de bedoeling al de subsiestromen van het departement daar te centraliseren. Tijdens deze legislatuur werd de Vlaamse codex overheidsfinanciën en het besluit Vlaamse codex overheidsfinanciën gewijzigd om richting efficiënte subsidies te evolueren. Concreet werden in het regelgevend kader onder meer periodieke beleidsevaluaties van bestaande en nieuwe subsidiekaders en subsidies verankerd. Die regelgevende verankering trad in werking vanaf 1 januari 2023. Daarnaast werd ook het subsidieregister opgericht dat een hoog niveau van transparantie op de subsidiewerking van de Vlaamse overheid moet creëren.

Lokale besturen kunnen binnen de **vervoerregio (referentieregio) advies** geven op het geïntegreerd investeringsbeleid i.h.k.v. het regionaal mobiliteitsplan. Dit is opgenomen in decreet Basisbereikbaarheid waarvan de implementatie al lopende is.

Bij de definitieve goedkeuring van het GIP 2024 in het voorjaar 2024 zal er een (geactualiseerde) doorkijk voorliggen voor 2025-2026, die voor advies kan voorgelegd worden aan de VVR. Met dit advies kan rekening gehouden worden bij de opmaak van het GIP2025 en vervolgens weer voor de doorkijk GIP 2026-2027. Bij het definitief vastleggen van een GIP voor jaar X in het voorjaar van dit jaar X zal ook een doorkijk voor de jaren X+1 en X+2 gemaakt worden.. deze doorkijk voor de jaren X+1 en X+2 wordt voor advies voorgelegd aan de vervoerregio's. Met deze adviezen zal dan later rekening kunnen gehouden worden bij de opmaak van toekomstige GIP's.

De afstemming met rioleringswerken en nutsvoorzieningen gebeurt nu al op niveau van de entiteiten en afdelingen. Dat gebeurt in meerdere of mindere mate structureel, maar vergt doorgaans afspraken op projectniveau.

Voor de **overdracht van (groen)onderhoud voor rotondes** bestaat vandaag al de mogelijkheid voor een gemeente / stad om in te tekenen op een samenwerkingsovereenkomst om een bepaald segment van een weg in beheer van AWV zelf te onderhouden. Hierbij kan een rotonde deel uitmaken van een dergelijk segment.

Om specifiek het onderhoud van alleen een rotonde over te nemen is nog geen samenwerkingsovereenkomst voorhanden. Hoe dan ook zal een dergelijke



samenwerkingsovereenkomst naast een aantal algemene bepalingen op maat van de specifieke rotonde moeten opgemaakt worden.. Het Agentschap Wegen en Verkeer zal een dergelijke model van samenwerkingsovereenkomst opmaken tegen eind februari 2024.



### 3.9 JEUGD

In overleg met de sector bracht de Vlaamse Regering deze legislatuur vier verschillende Vlaamse decreten samen in een gestroomlijnd geïntegreerd jeugddecreeet. Dit traject is gestart in het najaar van 2021 en zal afgerond zijn tegen eind 2023. Concreet is het de bedoeling te zorgen voor zowel een juridische als een inhoudelijke hertekening van het regelgevend kader.

De commissie stelde vast dat de procedure zoals die vandaag bij de IGS'en Jeugd bestaat, als een voorbeeld geldt van laagdrempeligheid en beperkte administratieve lasten. In het kader van de integratie van het decretaal kader Jeugd, stelt de commissie wel een aantal voorstellen tot wijziging van de **subsidielijn voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden** voorop:

- de werkingssubsidies voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden worden uitgebreid tot alle vormen van intergemeentelijke samenwerking met rechtspersoonlijkheid;
- het toepassingsgebied van werkingssubsidies voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden wordt verruimd van jeugdwerk tot jeugdbeleid.
- er wordt bij een volgende beleidsperiode nog sterker ingezet op een samenwerking tussen Bataljong en de betrokken intergemeentelijke samenwerkingsverbanden bij de ontwikkeling van het digitaal aanvraag- en verantwoordingsdossier. Dit zal leiden tot een meer gebruiksvriendelijk digitaal loket.

De beleidsmatige afspraken over de regelgeving voor de IGS'en Jeugd zoals opgesomd in de twee eerste van bovenstaande drie afspraken zijn gerealiseerd binnen het vernieuwde Jeugddecreeet.

De derde afspraak heeft te maken met de ontwikkeling van het digitale loket waar de subsidie zal moeten aangevraagd worden. De realisatie daarvan is gepland voor 2025, het jaar voor het indienen van de subsidieaanvraag in 2026.

## 4 ALGEMENE BESCHOUWINGEN

De vastgelegde decentralisatievoorstellen bestaat uit een sterke mix van verschillende maatregelen binnen alle beleidsdomeinen. Het is het afgelopen jaar nogmaals gebleken dat het decentralisatieprogramma gevarieerd tot uiting komt en op verschillende terreinen zijn uitwerking kent.

Dit voortgangsrapport toont aan dat de verschillende werkgroepen het voorbije jaar hard gewerkt hebben om de gemaakte afspraken te realiseren.

Van de 53 voorstellen waarover een akkoord is bereikt voor decentralisatie zijn voor:

- 24 voorstellen alle afspraken die binnen de commissie decentralisatie zijn afgesproken gerealiseerd.
- 26 voorstellen de afspraken ten dele gerealiseerd. Voor al deze voorstellen worden in de loop van 2024 nog verdere acties ondernomen en zullen de afspraken gerealiseerd zijn tegen einde 2024.
- 3 voorstellen de afspraken niet gerealiseerd. Voor deze voorstellen worden in 2024 wel stappen gezet om de afspraken uit te voeren.

In bijlage 3 vindt u het overzicht van de realisatiegraad per decentralisatievoorstel.

Daarnaast versterkte de Vlaamse Regering tijdens deze legislatuur de financiële slagkracht van de lokale besturen. Zo vloeide er in 2023 opnieuw maar liefst 4,5 miljard euro richting het lokaal bestuursniveau. Naast de algemene financieringslijnen, die samen 4,3 miljard vertegenwoordigen in 2023, ondersteunde de Vlaamse Regering de besturen ook gericht met specifieke subsidies

Het werk is evenwel nog niet volledig afgerond, ook in 2024 worden nog stappen gezet zodat alle afspraken tegen het einde van de legislatuur maximaal uitgevoerd zullen zijn. De commissie decentralisatie maakt zich sterk dat er tegen eind 2024 een grote stap vooruit is gezet op vlak van decentralisatie en dat de lokale besturen op verschillende vlakken meer bevoegdheden zullen hebben. De commissie decentralisatie is overtuigd dat de lokale besturen het best geplaatst zijn om deze nieuwe bevoegdheden op te nemen.



